

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนบุคคล
ของ นายบุญส่ง กุลบุปผา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔ - ๕/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ๕๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๔๒/๒๕๕๒

วันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุอุปพรรคพลังเกษตรกร ตามมาตรา ๕๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ พรรคสอง และมาตรา ๘๒ หรือไม่

ประเด็นที่สอง หากพรรคพลังเกษตรกรถูกยุบ หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค จะต้องถูกตัดสิทธิตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ และถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๕๘ หรือไม่

ความเห็น

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ร่วมการพิจารณาคดีเรื่องพิจารณาที่ ๕๑/๒๕๕๑ และเรื่องพิจารณาที่ ๔๒/๒๕๕๒ เข้าด้วยกันและจะพิจารณาวินิจฉัยไปพร้อมกันทั้งสองเรื่อง เมื่อพิจารณาคำร้อง คำชี้แจง แก้อีกกล่าวหาและเอกสารประกอบแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ยุดังนี้

ตามคำร้องเรื่องพิจารณาที่ ๕๑/๒๕๕๑ พรรคพลังเกษตรกรได้รับการจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๑ ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๑ และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๑ และได้มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือที่ ลต(ทบพ.) ๐๔๐๑/ว ๑๕๓๑ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ แจ้งให้พรรคการเมืองทุกพรรคศึกษา ทำความเข้าใจ

และถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ ดังกล่าว โดยเคร่งครัด ซึ่งพรรคพลังเกษตรกรได้รับหนังสือดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๐ ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือที่ ลต(ทบพ.) ๐๔๐๑/ว ๒๓๐ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ แจ้งให้พรรคการเมืองทุกพรรคที่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ โดยได้แนบบรรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๘) และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคม ซึ่งพรรคพลังเกษตรกรได้รับหนังสือดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

พรรคพลังเกษตรกรได้ส่งรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๑ จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ปรากฏว่าเป็นรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคพลังเกษตรกรในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ไม่ได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคพลังเกษตรกรจึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) ที่กำหนดให้การจัดทำรายงานดังกล่าวให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่พรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๑/ว ๗๑๖ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ แจ้งพรรคพลังเกษตรกรให้จัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและให้เป็นไปตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) แล้วแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ซึ่งพรรคพลังเกษตรกรได้รับหนังสือดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ เมื่อครบกำหนดเวลาดตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งยังไม่ได้รับรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคพลังเกษตรกร นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงได้มีหนังสือที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๑/ว ๑๐๕๓ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๑ แจ้งให้พรรคพลังเกษตรกรชี้แจงเหตุผลที่ไม่ส่งรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคแล้วแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ ซึ่งพรรคพลังเกษตรกรได้รับหนังสือดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๑ และได้มีหนังสือที่ พกก. ๓๒/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๑ ขอผ่อนผัน

เวลารายงานการดำเนินกิจการของพรรค โดยจะขอดำเนินการให้เรียบร้อยภายในเดือนกันยายน ๒๕๕๑ แต่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องก็มีดำเนินการตามที่แจ้งไว้ แต่อย่างไร

คณะกรรมการการเลือกตั้งในคราวประชุม ครั้งที่ ๑๓๘/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ จึงมีมติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังเกษตรกรรมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ กรณีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๔๒

ตามคำร้องเรื่องพิจารณาที่ ๔๒/๒๕๕๒ พรรคพลังเกษตรกรได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงานจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จำนวน ๘ โครงการ งบประมาณรวมทั้งสิ้น ๒,๒๕๖,๘๐๐ บาท โดยได้เบิกจ่ายจากกองทุน ฯ ไปแล้วจำนวน ๒,๑๕๘,๑๐๐ บาท ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ กำหนดให้พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินดังกล่าวในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป โดยพรรคพลังเกษตรกรได้ใช้จ่ายเงินไป ตามโครงการต่าง ๆ จำนวน ๘ โครงการ ดังนี้

๑. โครงการจัดจ้างบุคลากรสำนักงานใหญ่ งบประมาณ ๖๒๑,๓๐๐ บาท
๒. โครงการค่าเช่าสำนักงานใหญ่ งบประมาณ ๘๔,๐๐๐ บาท
๓. โครงการประชุมใหญ่สามัญประจำปี งบประมาณ ๘๒,๐๐๐ บาท
๔. โครงการจัดพิมพ์นโยบายข้อบังคับพรรค งบประมาณ ๘๐,๐๐๐ บาท
๕. โครงการการจัดทำกิจกรรมทางการเมืองของสาขาพรรค งบประมาณ ๑๐๖,๐๐๐ บาท
๖. โครงการสัมมนาเพื่อเพิ่มสมาชิกพรรค งบประมาณ ๑๑๘,๕๐๐ บาท
๗. โครงการประชาสัมพันธ์พรรคเพื่อสนับสนุนการเลือกตั้ง งบประมาณ ๑,๐๐๐,๕๐๐ บาท
๘. โครงการดำเนินการผ่านสื่อหนังสือพิมพ์รายวัน งบประมาณ ๘๕,๘๐๐ บาท

พรรคพลังเกษตรกรได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนดังกล่าวในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๘๒ ซึ่งคณะทำงานตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ตรวจสอบรายงานดังกล่าวแล้วพบว่าเอกสาร

และหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินดังกล่าวไม่ครบถ้วนสมบูรณ์และแจ้งให้พรรคดำเนินการชี้แจง พร้อมทั้งให้ส่งเอกสารหลักฐานมาประกอบการใช้จ่ายเงินเพิ่มเติมจำนวน ๔ ครั้ง โดยกำหนดระยะเวลาการจัดส่งเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินเพิ่มเติมครั้งที่ ๔ สิ้นสุดในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ซึ่งเมื่อสิ้นสุดกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ปรากฏว่า พรรคพลังเกษตรกรยังคงจัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามมาตรา ๘๒ ในโครงการดังต่อไปนี้

๑. โครงการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ไม่มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าพรรคพลังเกษตรกร โดย นายประเสริฐ ละอองจิต เลขาธิการพรรค ได้ใช้จ่ายเงินเป็นค่าเช่าห้องประชุม ค่าพาหนะเดินทาง ค่าวิทยากร ค่าจ้างเหมาบริการ ค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าเอกสารจำนวน ๗๒,๐๐๐ บาท ให้แก่ผู้ใด จำนวนเท่าใด อย่างไร

๒. โครงการการจัดทำกิจกรรมทางการเมืองของสาขาพรรคไม่สามารถจัดส่งเอกสารหลักฐานที่แสดงให้เห็นได้ว่า พรรคพลังเกษตรกรโดยสาขาพรรคนั้นได้ใช้จ่ายเงินตามที่พรรคโอนเงินให้สาขาไปดำเนินกิจกรรมเป็นค่าอาหาร ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ค่าตอบแทนวิทยากรและค่าวัสดุและเอกสารจำนวน ๑๐๖,๐๐๐ บาท ให้แก่ผู้ใด จำนวนเท่าใด อย่างไร

๓. โครงการสัมมนาเพื่อเพิ่มสมาชิกพรรคมี ๓ กรณี คือ

๓.๑ พรรคพลังเกษตรกรไม่สามารถนำหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าพรรคพลังเกษตรกร โดย พันตำรวจโท สวัสดิ์ ยอดแก้ว รองหัวหน้าพรรค ได้ใช้จ่ายเงินที่พรรคให้รับผิดชอบเป็นค่าเดินทาง ค่าจ้างเหมาบริการ ค่าเอกสาร ค่าวิทยากร จำนวน ๓๗,๒๐๐ บาท ให้แก่ผู้ใด จำนวนเท่าใด อย่างไร ในการประชุมครั้งที่ ๑

๓.๒ นายเจริญ ลิมสกุล เจริญฤทธิพรรค ได้ใช้จ่ายเงินที่รับผิดชอบเป็นค่าเดินทาง ค่าที่พักค้างคืนของสมาชิกที่มาจากต่างจังหวัด ค่าเอกสาร ค่าวิทยากร จำนวน ๓๔,๖๒๐ บาท ให้แก่ผู้ใด จำนวนเท่าใด อย่างไร

๓.๓ พรรคพลังเกษตรกรไม่ส่งบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนามาประกอบรายงาน จึงไม่อาจตรวจสอบได้ว่า เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ ลต ๐๔๐๒/๑๖๒๕๕ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ แจ้งพรรคพลังเกษตรกรให้ส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมดังกล่าวภายในวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ และพรรคพลังเกษตรกรได้รับหนังสือดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๒ ซึ่งเมื่อครบระยะเวลาที่กำหนดพรรคพลังเกษตรกรมิได้ดำเนินการดังกล่าวแต่อย่างใด

คณะกรรมการการเลือกตั้งในคราวประชุม ครั้งที่ ๑๓๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ จึงมีมติเห็นชอบให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังเกษตรกร ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยมีว่า ประเด็นที่หนึ่งมีเหตุยุบพรรคพลังเกษตรกรตามมาตรา ๕๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ หรือไม่

กรณีเหตุยุบพรรคตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง พิจารณาแล้ว เห็นว่า การจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาของพรรคการเมืองและแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองภายในเดือนมีนาคมของทุกปีใช้บังคับมาตั้งแต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ขึ้นใช้บังคับแทนฉบับเดิม ก็ยังคงมีบทบัญญัติดังกล่าว เพียงแต่กำหนดให้รายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่ได้ดำเนินการไปในรอบปีที่ผ่านมาให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่พรรคการเมือง การเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือแจ้งให้พรรคการเมืองทุกพรรคทราบตามหนังสือที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๑/ว ๒๓๐ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ พร้อมทั้งแนบแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๘) ไปพร้อมหนังสือดังกล่าวด้วย ซึ่งแบบดังกล่าวมีข้อความชัดเจนที่พรรคการเมืองจะต้องระบุลงในรายงานด้วยว่ารายงานดังกล่าวได้รับการรับรองความถูกต้องจากที่ประชุมใหญ่พรรคครั้งที่ เมื่อวันที่ ดังนี้ เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงที่รับฟังเป็นยุติแล้ว เห็นได้ว่า พรรคพลังเกษตรกรได้รับการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๓ พรรคพลังเกษตรกรจึงต้องดำเนินการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน

ที่ผ่านมาของพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาแล้ว พรรคพลังเกษตรกรจึงต้องทราบว่าการดำเนินการดังกล่าวเป็นหน้าที่ที่พรรคการเมืองจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และเมื่อมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ใช้บังคับ แม้จะมีหลักเกณฑ์ที่เพิ่มขึ้นใหม่ให้การจัดทำรายงาน ฯ ต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ พรรคการเมืองก็ตามแต่ในฐานะพรรคการเมืองที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว พรรคพลังเกษตรกรจะต้องศึกษาหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับใหม่ประกอบกับนายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือแจ้งให้พรรคการเมืองที่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จัดทำรายงานดังกล่าวพร้อมทั้งแนบแบบรายงานไปด้วยทั้งในแบบรายงานก็ระบุข้อความที่ต้องจัดทำรายงาน โดยได้รับการรับรองจากที่ประชุมใหญ่พรรคการเมือง แต่รายงานการดำเนินกิจการของพรรคพลังเกษตรกรประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งส่งต่อนายทะเบียนตามหนังสือพรรคพลังเกษตรกรที่ ๑๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๑ ก็มีได้มีข้อความใด ๆ ที่แสดงให้เห็นว่า รายงานดังกล่าวได้รับการรับรองจากที่ประชุมใหญ่พรรคพลังเกษตรกร และเมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือแจ้งพรรคพลังเกษตรกรให้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) แล้วแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ซึ่งพรรคพลังเกษตรกรได้รับหนังสือดังกล่าวแล้ว มิได้ดำเนินการตามหนังสือของนายทะเบียนพรรคการเมือง แต่ได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคพลังเกษตรกรบกพร่อง เนื่องจากเป็นกฎหมายใหม่ โดยตั้งใจจะดำเนินการให้เรียบร้อยภายในเดือนกันยายน ๒๕๕๑ แต่สถานการณ์บ้านเมืองปั่นป่วน จึงไม่ได้จัดการประชุมใหญ่และตั้งใจจะดำเนินการให้เรียบร้อยภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๒ นั้น เนื่องจากผู้ร้องได้แจ้งหลักเกณฑ์ตามกฎหมายใหม่ให้พรรคพลังเกษตรกรทราบล่วงหน้าแล้ว ข้อกล่าวอ้างของพรรคพลังเกษตรกรจึงไม่อาจรับฟังได้ เห็นว่า พรรคพลังเกษตรกรได้ทราบหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว แต่มิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคพลังเกษตรกรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓ วรรคสองได้

กรณีขุบพรรคตามมาตรา ๘๒ พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีหลักการที่เกี่ยวกับการสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ ซึ่งมีบทบัญญัติให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เพื่อให้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายในการสนับสนุนพรรคการเมืองและการดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการพัฒนาพรรคการเมืองตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดและกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง ควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินทุนหมุนเวียนและพัฒนาพรรคการเมืองโดยมาตรา ๘๗ กำหนดให้พรรคการเมืองต้องใช้จ่ายเงินเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองหรือส่งผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามแผนการใช้จ่ายเงินที่กฎหมายกำหนด คือ ค่าตอบแทนบุคลากรของพรรคการเมืองและค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากรทางการเมือง ค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง ค่าใช้จ่ายในการให้ความรู้และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมืองและค่าใช้จ่ายอื่นตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดและกฎหมายห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองใช้จ่ายเงินหรือจำหน่ายทรัพย์สินของพรรคการเมือง ซึ่งมีได้เป็นไปตามมาตรา ๘๗ และเพื่อเป็นการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินดังกล่าว มาตรา ๘๒ บัญญัติให้พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติและจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป พรรคพลังเกษตรกรได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงานจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จำนวน ๘ โครงการ และได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคพลังเกษตรกรในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามแบบรายงานการใช้จ่ายเงิน ๓ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ผลการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินดังกล่าวโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ปรากฏว่าเอกสารและหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินในบางโครงการไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ กล่าวคือ ไม่มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าในการจัดกิจกรรมตามโครงการต่าง ๆ พรรคพลังเกษตรกรโดยผู้แทนของพรรคได้จ่ายเงินเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้แก่ผู้ใด จำนวนเท่าใด และอย่างไร คงมีเพียงหลักฐานที่แสดง

ให้เห็นว่าผู้แทนของพรรคได้รับเงินจากหัวหน้าพรรคเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เท่านั้น ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่ามีการส่งมอบเงินให้ผู้แทนพรรคไปจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เท่านั้น แต่มิได้มีหลักฐานว่าได้จ่ายไปให้แก่บุคคลภายนอกเพื่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการต่าง ๆ ของพรรค ตามที่พรรคพลังเกษตรกรกล่าวอ้างไว้ในรายงานการใช้จ่ายเงิน ฯ ที่ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนี้ เมื่อพรรคพลังเกษตรกรได้จัดทำโครงการและแผนงานเพื่อขอรับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ซึ่งกองทุนดังกล่าวจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการจัดตั้งพรรคการเมืองในการสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจกรรมในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาพรรคการเมืองและได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนไปดำเนินการตามโครงการและแผนงานแล้ว พรรคพลังเกษตรกรจะต้องใช้จ่ายเงินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและเป็นไปตามโครงการ แผนงานและวัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง โดยหลักการของการใช้จ่ายเงินจะต้องมีหลักฐานการรับจ่ายเงินเพื่อเป็นหลักฐานประกอบในการตรวจสอบขององค์กรที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เมื่อมีการกล่าวอ้างว่ามีการใช้จ่ายเงินเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จะต้องมีหลักฐานเป็นใบเสร็จรับเงินหรือหลักฐานเป็นหนังสือแสดงรายการที่ใช้จ่ายเงิน จำนวนเงินและมีการลงลายมือชื่อของผู้รับเงิน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าในการจัดทำโครงการประชุมใหญ่สามัญประจำปี โครงการการจัดทำกิจกรรมการเมืองของสาขาพรรค โครงการสัมมนาเพื่อเพิ่มสมาชิกพรรคพลังเกษตรกรไม่มีหลักฐานการใช้จ่ายเงินเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ว่าได้จ่ายเงินให้แก่ผู้ใด จำนวนเท่าใด และในรายการใด รวมทั้งไม่ส่งบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนาในโครงการสัมมนาเพื่อเพิ่มสมาชิกพรรค การจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคพลังเกษตรกรในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ และเมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือแจ้งให้พรรคพลังเกษตรกรดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว แต่พรรคพลังเกษตรกรก็ไม่สามารถดำเนินการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงิน ฯ ให้ถูกต้องได้ ซึ่งถือได้ว่าพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องมิได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมือง กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคพลังเกษตรกรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๘๓ วรรคสองได้

ประเด็นที่สอง หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคจะต้องถูกตัดสิทธิตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗ และถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๕๘ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๘ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๕๔ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลยหรือทราบถึงการกระทำความผิดแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขการกระทำความผิด ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิได้สั่งให้ยุบพรรคการเมือง” มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง ตลอดจนจัดให้มีการทำบัญชีตามมาตรา ๔๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า การใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองตามที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคพลังเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการประชุมใหญ่สามัญประจำปี โครงการการจัดทำกิจกรรมทางการเมืองของสาขาพรรคและโครงการสัมมนาเพื่อเพิ่มสมาชิกพรรค เป็นโครงการที่มีความสำคัญและควรต้องอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารการเงินของพรรคการเมืองตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง แม้ว่าตามหลักฐานการใช้จ่ายเงินของโครงการประชุมใหญ่สามัญประจำปีจะปรากฏเพียงลายมือชื่อของเลขาธิการพรรคและหัวหน้าพรรคหรือตามหลักฐานการใช้จ่ายเงินของโครงการสัมมนาเพื่อเพิ่มสมาชิกพรรคจะปรากฏเพียงลายมือชื่อของรองหัวหน้าพรรค เจริญฤทธิพรรคและหัวหน้าพรรคก็ตามแต่การดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ ดังกล่าวและการบริหารการเงินเพื่อใช้จ่ายในโครงการนั้น ต้องอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และเมื่อมีการจ่ายเงินของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองไม่ถูกต้องเพราะไม่มีหลักฐานการใช้เงินดังกล่าว จึงมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองของพรรคพลังเกษตรกรอันประกอบด้วย

หัวหน้าพรรค รองหัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค รองเลขาธิการพรรค เภรัญญิกพรรค โฆษกพรรค และกรรมการบริหารอื่น ตามข้อบังคับพรรคพลังเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๒๖ มีส่วนร่วม รู้เห็นหรือปล่อยปละละเลยให้มีการใช้จ่ายเงินของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองโดยไม่ถูกต้องจนเป็นผลให้พรรคพลังเกษตรกรไม่สามารถดำเนินการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถูกต้องได้และเป็นเหตุให้ถูกยุบพรรคดังกล่าว สำหรับคณะกรรมการบริหารพรรคพลังเกษตรกรที่มีส่วนร่วม รู้เห็นหรือปล่อยปละละเลยให้มีการใช้จ่ายเงินของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองโดยไม่ถูกต้อง คือ คณะกรรมการบริหารพรรคพลังเกษตรกรตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่องตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคพลังเกษตรกร ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ดังนั้น จึงมีความเห็นให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคพลังเกษตรกรดังกล่าวเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคพลังเกษตรกร และเมื่อมีความเห็นให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งแล้วจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าจะตัดสิทธิของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคพลังเกษตรกรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗ อีก เพราะการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งรวมถึงการตัดสิทธิตามมาตรา ๕๗ ด้วยในตัวอยู่แล้ว

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น

จึงเห็นว่า ประเด็นที่หนึ่ง ให้ยุบพรรคพลังเกษตรกรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๕๓ วรรคสอง

ประเด็นที่สอง ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคพลังเกษตรกรตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคพลังเกษตรกร ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคพลังเกษตรกร

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ